

Onderwijshuisvesting: Rijk vergelijkt appels met peren

Op 18 februari jl. stemde de Tweede Kamer in met het wetsvoorstel "Overhevelen buitenonderhoud primair onderwijs". Het woord is nu aan de Eerste Kamer. Naar verwachting treedt het wetsvoorstel op 1 januari 2015 in werking.

Hiermee is een nieuwe stap gezet voor een sterkere positie van de schoolbesturen t.o.v. de gemeente. In de aanloop naar het wetsvoorstel, en ook bij andere gelegenheden, bleek dat in de Kamer een duidelijke tendens aanwezig is om de gemeenten op het gebied van onderwijs steeds meer op afstand te zetten. Dit ook onder druk van verschillende lobbyende belangenorganisaties. Ik ben daar in principe geen tegenstander van. Waar ik me wel aan stoort is de onnadenkende wijze waarop dit soms gebeurt. En dit wordt wat de wetgever betreft ook ingegeven door de vast wil om te bezuinigen.

Een pregnant voorbeeld hiervan is de bezuiniging op het speciaal onderwijs (€ 300 miljoen) als opbrengst van het Passend Onderwijs. Ik heb bewondering voor de wijze waarop het onderwijs deze niet geringe operatie heeft opgepakt. Of alle scholen inmiddels voldoende zijn voorbereid en toebereid waag ik, gezien de geluiden die ik links en rechts opvang, te betwijfelen. Ik hoop echter wel, dat deze achterstand de komende maanden snel wordt ingehaald. Het gaat uiteindelijk om de kwaliteit van het onderwijs. De ontwikkeling van jonge kinderen.

Terug naar de onderwijshuisvesting. In mijn artikel in de vorige nieuwsbrief ben ik al uitvoerig ingegaan op de onbesuisde korting van € 256 miljoen euro op het gemeentefonds. Hoe die € 256 miljoen is berekend is een beetje merkwaardig. Het Rijk vergelijkt in feite appels met peren. Naar aanleiding van de berekeningstabel bij het desbetreffende rapport zijn diverse vragen te stellen. Bijvoorbeeld in het geval van de gemeente Almelo maakt het Rijk een berekening voor de uitkering onderwijshuisvesting voor het jaar 2010. Wellicht door een misverstand staan aan de uitgavenkant in diezelfde tabel geen bedragen. Dus wordt gemakshalve aangenomen dat er een onderbesteding is van € 9.707.110,00! En zo zijn er meer twijfelachtige bedragen in de tabel opgenomen.

Een andere kritische noot bij de vaststelling van het bedrag zijn de verschillende financiële systemen. Het Rijk gaat uit van het kasstelsel, de gemeenten beschikken over het stelsel van baten en lasten. Dit maakt een vergelijking van inkomsten en uitgaven per definitie in redelijkheid niet mogelijk.

Bij de wetgeving over de decentralisatie van de onderwijshuisvesting in 1996 is er bewust voor gekozen de middelen toe te voegen aan het gemeentefonds. Niet-geoormerkt dus. De gemeente kan immers het beste beoordelen welke voorzieningen op lokaal niveau nodig dan wel wenselijk zijn. Het dient daarbij zijn eigen afwegingen te kunnen maken. Een terechte ode aan de gemeentebesturen. Geheel in strijd hiermee wordt nu – als een soort strafkorting - een bedrag van € 256 miljoen uit het gemeentefonds gehaald. En op grond van het gesloten onderwijsakkoord komt maar een deel weer beschikbaar voor onderwijshuisvesting.

Zoals ik aan het begin van dit artikel al noemde is er een tendens de gemeenten verder op afstand te zetten van het onderwijs. Dat daar verschillend over wordt gedacht is logisch. Het is echter van belang met elkaar vooruit te kijken. Hoe zou de toekomst voor de onderwijshuisvesting er uit moeten of kunnen zien? Wat is er voor nodig om dit proces op een zorgvuldige wijze plaats te doen vinden?

Ik denk dat schoolbesturen tot veel in staat zijn. Op welke wijze dan ook zullen gemeenten betrokken blijven bij de bouw en spreiding van scholen in het kader van de ruimtelijke ordening. Laten we de toekomst daarom samen tegemoet gaan. Op weg naar een toekomst waarbij de beleidsadviseur als een spin in het web een belangrijke bijdrage zal blijven leveren aan goede onderwijshuisvesting.

Jan Brand